

Lietuvos psichologų kongresas

Recenzuota kongreso
medžiaga

2025 m. balandžio 25-26 d.
Vilnius

Lietuvos
psichologų
sąjunga

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA

Filosofijos
fakultetas

EuroPsy
Akredituotas renginys 2025/062

Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai:

Lietuvos psichologų sąjunga
Vilniaus universitetas

Mokslo komitetas (pranešimų santraukų recenzentai ir mokslinės programos sudarytojai):

prof. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė (pirmininkė) (VU)
doc. dr. Arvydas Kuzinas (MRU)
prof. dr. Dalia Antinienė (LSMU)
doc. dr. Giedrė Širvinskienė (LSMU)
prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė (VDU)
doc. dr. Loreta Gustainienė (VDU)
doc. dr. Raimonda Petrolienė (LPS)
prof. dr. Reda Gedutienė (KU)
prof. dr. Rimantas Vosylis (MRU)
doc. dr. Roma Šimulionienė (KU)
prof. dr. Saulė Raižienė (VU)

Organizacinis komitetas:

Aina Adomaitytė (LPS)
Skaistė Jurevičienė (LPS)
Gabrielė Gudynaitė (VU)
prof. dr. Antanas Kairys (VU)
dr. Marija Turlinskienė (VU)
doc. dr. Raimonda Sadauskaitė (pirmininkės pavaduotoja) (VU)
doc. dr. Olga Zamalijeva (pirmininkė) (VU)

Už pranešimų turinį atsako pranešimų autoriai. Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai neprisiima jokios atsakomybės, susijusios su pranešimų santraukų kokybe ar informacijos tikslumu.

Copyright © 2025 [Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė, Olga Zamalijeva]. Published by Vilnius University Press
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.
<https://doi.org/10.15388/LPK2025>

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete *knygynas.vu.lt*
Mokslo periodikos žurnalai *zurnalai.vu.lt*

PSICHOLOGINĖ GEROVĖ IR DEPRESIŠKUMAS: KLASTERIŲ PAIEŠKA

PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND DEPRESSIVENESS: A CLUSTER ANALYSIS

Antanas Kairys* (Vilniaus universitetas), Goda Tamašauskienė (Vilniaus universitetas), Olga Zamalijeva (Vilniaus universitetas), Audronė Liniauskaitė (Klaipėdos universitetas).

* antanas.kairys@fsf.vu.lt

Įvadas. Ilgą laiką psichologinė gerovė ir psichikos sveikatos iššūkiai buvo laikomi vieno kontinuumo priešingais poliais. C. Keyes (2002, 2005) pasiūlė dviejų kontinuumų modelį, kuriame psichologinė gerovė ir psichikos sveikatos iššūkiai egzistuoja kaip atskiros, bet susijusios dimensijos, taigi galimos įvairios šių dviejų reiškinių kombinacijos. Šiame tyrime siekiama empiriškai patikrinti idėją, ar galimos skirtingos psichologinės gerovės ir depresiškumo lygio išreikštumo kombinacijos, naudojant klasterinę analizę Lietuvos vyresnio amžiaus asmenų imtyje.

Metodai. Tyrimui panaudoti Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją (SHARE) tyrimo 9-tos bangos duomenys (DOI: 10.6103/SHARE.w9.900). Tyrime dalyvavo 1253 vyresnio amžiaus (50+ metų) asmenys iš Lietuvos. Analizuoti du rodikliai: depresiškumas (EURO-D skalė) ir psichologinė gerovė (CASP-12 skalė). Klasterizacijai naudoti hierarchinė klasterinė analizė (Ward metodas su Euklido atstumu) ir k-vidurkių metodas. Optimalus klasterių skaičius buvo nustatytas naudojant alkūnės ir silueto metodus.

Rezultatai. Nustatyta neigiama koreliacija tarp depresiškumo ir psichologinės gerovės ($r = -0,543$, $p < .001$). Analizuojant optimalų klasterių skaičių, tiek hierarchinės klasterinės, tiek k-vidurkių atveju geriausias sprendimas yra du klasteriai. Abiem atvejais išsiskyrė aukšto depresiškumo ir žemos gerovės bei žemo depresiškumo ir aukštos gerovės grupės. Koreliacijos dydis rodo, kad psichologinė gerovė ir depresiškumas laikytini susijusiais, tačiau atskirais reiškiniais, o tai atitiktų Keyes dviejų kontinuumų modelį. Tačiau klasterinė analizė nepadėjo aptikti grupių, kurios pasižymėtų deriniais iš aukštos gerovės ir aukšto depresiškumo arba atvirkščiai. Toks rezultatas galimas dėl teorinių (dviejų kontinuumų modelis netinkamas psichologinės gerovės ir depresiškumo analizei), metodologinių (įvertinimo būdų ar analizės technikos ribotumas) arba imties sandaros (vyresnio amžiaus žmonių ypatumai) priežasčių.

Išvados. Atlikta analizė neleido išskirti respondentų grupių, kurios atitiktų dviejų kontinuumų modelį, tačiau patvirtino, kad psichologinė gerovė ir depresiškumas laikytini susijusiais, bet netapačiais reiškiniais.

Tyrimui finansavimą skyrė Lietuvos mokslo taryba (LMTLT), sutarties Nr. (S-MIP-24-19).

Pagrindiniai žodžiai: psichologinė gerovė; depresiškumas; vyresnio amžiaus asmenys; Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją (SHARE) tyrimas.